

**ТИПІФІКАЦІЯ ВИДІВ СУДИННИХ РОСЛИН, ОПИСАНИХ З УКРАЇНИ:
РОДИНИ ONAGRACEAE JUSS., TRAPACEAE DUMORT.,
ASCLEPIADACEAE LINDL., CONVULVULACEAE JUSS., CUSCUTACEAE
DUMORT., BORAGINACEAE JUSS.**

*таксономія, тип виду, базіонім, голотип, лектотип, ізотип, неотип, Onagraceae,
Trapaceae, Asclepiadaceae, Convolvulaceae, Cuscutaceae, Boraginaceae, Україна*

У статті наведено список видів родин Onagraceae Juss. та Cuscutaceae Dumort. (по 1 виду), Trapaceae Dumort. (4 види), Asclepiadaceae Lindl. (9 видів), Convolvulaceae Juss. (6), Boraginaceae Juss. (45 видів), описаних з України, проведена їх типіфікація на основі аналізу першоописів видів та критичного вивчення автентичних зразків.

Найбільш ранні відомості про новоописи видів згаданих родин є у класичних працях А. Анджейовського, Ф. Біберштейна, В. Бессера, К. Ліннея (*Lycopsis orientalis* L.), Х. Стевена (Boraginaceae), Ф. Біберштейна, Х. Стевена (Convolvulaceae). У новішій літературі описи нових видів цих родин знаходимо у працях В. Васильєва і Д. Доброчаєвої (Trapaceae), Ю. Клеопова, В. Остапка, Є. Победімової, С. Юзепчука (Asclepiadaceae), С. Юзепчука (Convolvulaceae), Д. Доброчаєвої, Б. Заверухи, М. Клокова, М. Попова (Boraginaceae) та ін. За сучасними монографічними обробками видовий статус більшості описаних з України таксонів підтверджений; деякі з них залишаються критичними.

Для кожного виду вказуються базіонім, основна синоніміка, а також номенклатурний тип (цитовання протологу або голотипу, лектотипу, ізотипу чи неотипу) та місце його зберігання. В окремих випадках замість конкретного номенклатурного типу наводяться автентичні зразки. Тип подається згідно з оригінальним описом зі збереженням старих назв адміністративних пунктів.

ONAGRACEAE JUSS.

Epilobium L.

1. *E. dominii* Popov, 1949, Очерк раст. и фл. Карпат: 296; Скворцов, 1986, Фл. Вост. Евр., 9: 308, pro syn. *E. adenocaulon* Hausskn.

Тип: «In Carpatibus orientibus (Silvaticis Waldkarpaten), in montium jugo Czerna Hora (Montes nigrae) dicto, radices septentrionales ad cacumenis Petros (ch), ad rivulum Lopuszanka regiones abietinae fl. fr. 21.07.1946, M.G. Popov; ad fl. Tissa atra (Czerna Tissa) supra pagum Jasina (Korosmezo) in angustiis Dovszina fl. et fr. imm. 25.08.1946, M.G. Popov» (LWS, синтими).

TRAPACEAE Dumort.

Trapa L.

1. *T. danubialis* Dobrocz. 1955, Фл. УРСР, 7: 635, рис. 77; Цвелев, 1996, Фл. Вост. Евр., 9: 321, pro syn. *T. pseudocolchica* V. Vassil.

Тип: «Одеська обл., Кілійський р-н, Вилкове. Дельта р. Дунаю, середнє гирло, 18.09.1948, О. Романова» (KW, голотип, ізотип).

2. *T. flerovii* Dobrocz. 1955, Фл. УРСР, 7: 634, рис. 75; Цвелев, 1996, Фл. Вост. Евр., 9: 320. — *T. hungarica* Flegow, 1925, Изв. Гл. ботан. сада АН СССР, 24, 1: 32, р. р., пол. Oriz.

Тип: «Окр. Николаева. Солониha. В воде среди тростника недалеко от берега, 03.06.1928, П. Опперманн» (KW, голотип).

3. *T. macrorhiza* Dobrocz. 1955, Фл. УРСР, 7: 634, рис. 76; Цвелев, 1996, Фл. Вост. Евр., 9: 321.

Тип: «Окол. Херсона. Річка Конка, недалеко від третьої затоки нижнього Дніпра, 24.08.1948, Д. Добровича» (KW, голотип).

4. *T. ucrainica* V. Vassil. 1973, Нов. системат. высш. раст., 10: 209, рис. 2 (6—7); Цвелев, 1996, Фл. Вост. Евр., 9: 321.

Тип: «Запорожская обл., Каменский р-н, низовья р. Конки, оз. Зачинай, 20.06.1954, К. Зеров» (LE, голотип; KW, ізотип).

ASCLEPIADACEAE LINDL.

Antitoxicum Pobed.

1. *A. juzepczukii* Pobed. 1952, Фл. СССР, 18: 752. — *Vincetoxicum juzepczukii* (Pobed.) Privalova, 1956, Тр. Гос. Никит. ботан. сада, 26: 140; Вісюліна, 1957, Фл. УРСР, 8: 280; Победимова, Фл. европ. ч. СССР, 3: 54.

Тип: «Tauria prope m. Czatyrdag in fagetis. 26.05.1898, leg. Golde» (LE, голотип).

Synanchium L.

1. *S. maoticum* Kleorow, 1929, Вісн. Київ. ботан. саду, 9: 70. — *Vincetoxicum maoticum* (Kleorow) Varbar. 1950, Визн. росл. Укр.; Вісюліна, Фл. УРСР, 8: 278; Победимова, 1978, Фл. европ. ч. СССР, 3: 54.

Тип: «Надзів'я. Маріупіль. Степовий схил до р. Кальчика (захисний участок), 30.06.1925, Ю. Клеоров» (KW, лектотип).

Vincetoxicum Moench

1. *V. donetzicum* Ostapko, 1995, Укр. ботан. журн., 52, 2: 271.

Тип: «Донецкая обл., Амвросиевский р-н, государственный лесной заказник «Бердянський», дубрава в пойме р. Крынки, 19.06.1983, Р.И. Бурда, В.М. Остапко, З.С. Москаленко, О.И. Горлачев» (KW, голотип; Гербарій Донецького ботан. саду (DNZ), ізотипи).

2. *V. flavum* Ostapko, 1995, Укр. ботан. журн., 52, 2: 275.

Тип: «Донецкая обл., Славянский р-н, с. Крестинце, урочище Музычий лес, 09.07.1992, Р.И. Бурда, В.М. Остапко, С.А. Приходько, В.К. Тохтарь, Т.Г. Журнаджи, Л.П. Габченко» (KW, голотип; Гербарій Донецького ботан. саду (DNZ), ізотипи).

3. *V. intermedium* Taliev, 1900, Тр. о-ва испытат. Харьк. ун-та, 34: 251; Вісюліна, 1957, Фл. УРСР, 8: 279; Победимова, 1978, Фл. европ. ч. СССР, 3: 547.

Тип: «... около Святогорского монастыря... около с. Белоярка и Кирсановка» (LE).

4. *V. jailicola* Juz. 1951, Ботан. мат-лы (Ленинград), 14: 18; Победимова, 1978, Фл. европ. ч. СССР, 3: 56. — *V. laxum* (Bartl.) Gren. & Godr. var. *jailicola* (Juz.) Wissjul. 1958, Фл. УРСР, 8: 258.

Тип: «Демерджи-яйла, 04.08.1948, отцв., незр. пл., Раст. Крыма, N 1103, С. Юзепчук, В. Голубкова» (LE, голотип).

5. *V. rossicum* Kleopow, 1929, Вісн. Київ. ботан. саду, 9: 67. Вісюліна, 1957, Фл. УРСР, 8: 280; Победимова, 1978, Фл. европ. ч. СССР, 3: 54.

Тип: «*Vincetoxicum medium* Decrisne 1853 corolla intus glabra, Е-слав. Ар. Н. Войнов» (KW, неотип).

Примітка. За протоологом вказано: «... in decliviis inter frutices Ucraina orientali atque in Rossia australi (nec non media ?)». Цитовані Ю. Клеоповим автентичні зразки в Гербарії KW відсутні, ймовірно загублені. На обраному за неотип гербарному зразку з колекції В. Черняєва (KW) зберігаються дві рослини з Єкатеринославської губернії: одна (з квітками) процитована вище, інша (з плодами) — «Єкатеринослав. губ., Александр. уезд, Колчигин».

6. *V. tauricum* Pobed. 1951, Ботан. мат-лы (Ленинград), 14: 282; Победимова, 1978, Фл. европ. ч. СССР, 3: 54.

Тип: «Восточный Крым. Планерское около «Громоотвода» или «Сфинкса» 05.07.1912, цв., незр. пл., В. Траншель» (LE, голотип).

7. *V. ucrainicum* Ostarko, 1995, Укр. ботан. журн., 52, 2: 273.

Тип: «Донецкая обл., Славянский р-н, с. Крестиче, урочище Музычий лес, 09.07.1992, Р.И. Бурда, В.М. Остапко, С.А. Приходько, В.К. Тохтарь, Т.Г. Зурнаджи, Л.П. Габченко» (KW, голотип; Гербарії Донецького ботан. саду (DNZ), ізотипи).

CONVOLVULACEAE JUSS.

Convolvulus L.

1. *C. besseri* Spreng. 1825, Syst. Veg. 1: 610. — *C. lineatus* L. 1759, Syst. Nat. ed. 10, 2: 923; Вісюліна, 1957, Фл. УРСР, 8: 300, Смольянинова, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 97.

Тип: «*Convolvulus besseri* Spr.! E Pod. austr. α fol. acutior.; β fol. obtusior.» (B, лектотип; KW, ізолектотип).

Примітка. В колекції В. Бессера (KW) зберігається чотири гербарні аркуші, на кожному з яких лежать від двох до чотирьох рослин: один — із південного Поділля (збори В. Бессера), два — із околиць Одеси (екскапати А. Ланга, О. Шовіца: «N 33, Herb. ruth. Cent. 1», і ще один — без вказівки місця збору. К. Шпренгель у протолозі місце опису виду подає так: «*Podolia (C. lineatus Besser)*». На етикетці гербарного аркуша, де є чотири зразки, один з яких вибрано за типовий, спочатку всі вони були визначені як «*Convolvulus lineatus*» за «Enumeratio Plantarum Volhynia ...», (1822), а пізніше (1828) — перевизначені як «*Convolvulus besseri* Spr.!».

2. *C. bracteosus* Juz. 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 12: 217; Вісюліна, 1957, Фл. УРСР, 8: 298, про syn. *C. tauricus* (Bornm.) Juz. var. *bracteosus* (Juz.) Wissjul.; Смольянинова, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 99, pro syn. *C. tauricus* (Bornm.) Juz. subsp. *bracteosus* (Juz.) Smoljjan.

Тип: «... над Ялтой (Штангеевская тропа), 26.05.1901, fl. В. Траншель» (LE, лектотип).

3. *C. hirsutus* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Sauc., 1: 422; Вісюліна, 1957, Фл. УРСР, 8: 302; Смольянинова, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 95, pro syn. *C. betonicifolius* Mill.

Тип: «... in collibus aridis, mari nigro vicinis, prope Tauriae meridionalis pagum Gursuph. D. Steven» (LE).

4. *C. holosericeus* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Sauc., 1: 147; Вісюліна, 1957, Фл. УРСР, 8: 298; Смольянинова, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 99.

Тип: «... in Tauriae montibus calcareus» (LE).

5. *C. sericocephalus* Juz. 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 12: 219; Вісюліна, 1957, Фл. УРСР, 8: 298, pro syn. *C. tauricus* (Bornm.) Juz. var. *sericocephalus* (Juz.) Wissjul.; Смольянинова, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 99.

Тип: «... западная сторона Феодосийского шоссе на 16 версте, целинный участок Общества распространения просвещения среди евреев, 27.05.1913, П. А. Яната, А. Дойч» (LE, лектотип).

6. *C. tauricus* (Bornm.) Juz. 1950, Ботан. мат-лы (Ленинград), 12: 214; Віслюкіна, 1957, Фл. УРСР, 8: 296; Смольянинова, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 97, pro syn. *C. calvertii* Boiss. subsp. *tauricum* (Bornm.) Smoljan. — *C. calvertii* Boiss. var. *β tauricus* Bornm. 1906, Beih. Bot. Centralbl. 20, 2 Abt.: 181.

Тип: «*Tauria in collibus centraceis ad Burultscha prope Karassubazar, 06.05.1903, fl. defl. a Callier*» (*LE*, лектотип).

CUSCUTACEAE DUMORT.

Cuscuta L.

1. *C. rogowicziana* Trautv. 1855, Mem. Biol. 2, 16/28 Mart.: 285; Віслюкіна, 1957, Фл. УРСР, 8: 316, pro syn. *C. australis* R. Br.

Тип: не з'ясований (*LE* ?).

Примітка. У колекції П. Роговича (*KW*) зберігається лише один екземпляр: «*Cuscuta Rogovitchiana* Trautv. Пол. губ. около Константинограда на солончаках 11 августа 1854, А. Рогович». Можливо, що цей зразок є автентичним.

BORAGINACEAE JUSS.

Anchusa L.

1. *A. canescens* Steven, 1851, Bull. Soc. Nat. Mosc., 24: 581; Доброчаєва, 1957, Фл. УРСР, 8: 407, pro syn. *A. leptophylla* Roem. et Schult.

Тип: «... specimina taurica et podolica ...» (*H*).

2. *A. ochroleuca* M. Bieb. subsp. *popovii* Guşul. 1960, Fl. Republ. Popul. Romîne., 7: 644. — *A. popovii* (Guşul.) Dobroc. 1977, Нов. системат. высш. и низш. раст., 1976: 120, descr. superfl.; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 147.

Тип: «... in URSS meridionali, in cursu inferiore fluvii Don et Donetz, verosimiliter et in cursu inferiore Volgae.» (*CL* ?).

Примітка. Описаний М. Гушуляком підвид Д. Доброчаєва перевела у ранг виду, зробивши при цьому повторний його опис. За тип виду (лектотип) Д. Доброчаєва вибрала виданий М. Поповим екземпляр, зібраний в locus classicus: «Украинская ССР, Ворошиловградская обл. Близ г. Старобельска. На сылучих песках. Собр. И. Шираевский. 16.07.1904» (Герб. фл. СССР, N 3573). Однак, за Правилами ботаничної номенклатури, наведений Д. Доброчаєвою діагноз виду є «descriptio superflua», а вибраний нею лектотип недійсний; тому тип (лектотип) подається за протоологом, гербарний зразок якого, очевидно, знаходиться в Клузі (*CL*).

3. *A. procera* Besser, 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 8; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 148.

Тип: «*Podolia*» (*KW*, лектотип).

4. *A. pseudoochroleuca* Desj.-Shost. 1941, Уч. зап. Харків. держ. ун-ту, 22, 4: 190; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 147.

Тип: «АМССР. Колкотова балка, в 4 км. к сев.-зап. от с. Ближний хутор, склон с зап. экспозицией. 28.07.1930. Leg. П. Опперманн» (*KW*, голотип).

5. *A. stylosa* M. Bieb., 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 123; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 149.

Тип: «... in Tauriae collibus lapidosis ad rivum Karasu minore» (*LE*).

Примітка. В «Каталоге типовых образцов сосудистых растений гербария Московского университета (*MW*)» зазначено, що там зберігається ізолектотип (Herb. Trin. N 6141).

Echinosperrnum Sw.

1. *E. semicinctum* Steven, 1851, Bull. Soc. Nat. Mosc. 24: 605; Попов, 1953, Фл. СССР, 19: 428, pro syn. *Lappula semicincta* (Steven) Popov, in adnot. ad *L. heterocantha* (Ledeb.) Gurke; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 167, pro syn. *L. semicincta* (Steven) Popov ex Dobroc., sine auct. comb.

Тип: «... circa Zaleszcziki ad fines Bukovinae» (*H*).

Echium L.

1. *E. biebersteinii* Lacaita, 1919, Journ. Linn. Soc. London (Bot.), 44: 408; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 138. — *E. italicum* L. var. *biebersteinii* (Lacaita) Klotz, 1960, Wiss. Zeitschr. Univ. Halle, 9, 3: 369.

Тип: «In Tauriac, Caucasi orientalis et Iberiae campis» (місцезнаходження типу не з'ясоване, можливо він зберігається в гербаріях Великої Британії (*LINN*) або Іспанії).

2. *E. popovii* Dobrosz. 1977, Нов. системат. высш. и низш. раст., 1976: 117; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 137.

Тип: «Українська ССР, Кримська обл., Ялтинський горсовет. В горах над с. Никитой, 29.05.1916, С. Станков» (*LE*, голотип).

Heliotropium L.

1. *H. incanescens* Andr. 1862, Исчисл. раст. Подольск. губ., 2: 116; Попов, 1953, Фл. СССР, 19: 145, про syn. *H. europaeum* L.; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 122, про syn. *H. dolosum* De Not.

Тип: «*Heliotropium incanescens* nob. Jaorlik Pod. austr.» (*KW*, лектотип).

Примітка. В колекції В. Бессера (*KW*) цитованих у протолозі («*Tugaspoli et Manjak nec non ad Ingules circa Cherson*») зразків немає. Всі наявні гербарні екземпляри зібрані з Південного Поділля.

2. *H. intermedium* Andr. 1851, in Steven, Bull. Soc. Nat. Moscou, 24: 563; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 120; Доброчаєва, 1955, Фл. УРСР, 8: 340, про syn. *H. suaveolens* M. Bieb.

Тип: «*Ostia Hypanis circa Kistanowka, 27—29, Andr.*» (*KW*, лектотип).

3. *H. littorale* Steven, 1851, Bull., Soc., Nat. Moscou, 24: 565; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 122, про syn. *L. dolosum* De Not.

Тип: «In arena littoralis et in graveosis Tauriae circa Sudak et Tarchankut, etiam in insula Taman» (*H*).

4. *H. stevenianum* Andr., 1862, Исчисл. раст. Подольск. губ., 2: 116; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 120; Попов, 1953, Фл. СССР, 19: 145, про syn. *H. europaeum* L.

Тип: «*Nicopol*» (*KW*, лектотип).

5. *H. subcanescens* Andr. ex Steven, 1851, Bull. Soc. Nat. Moscou, 24: 564; Доброчаєва, 1955, Фл. УРСР, 8: 335, про syn. *H. stevenianum* Andr.; Попов, 1953, Фл. СССР, 19: 145, про syn. *H. europaeum* L.

Тип: «*Nec per totam Tauriam campestem in agris recenter aratis autumnu vulgatissimum, etiam in arena mobili circa ostia Borysthensis; idem Odessa legi et inde a Bessero sub. monine quod servavi missum; nec circa Taman, Stavropolo alibique in gubernio Stavropolense vidi; ex Armenia rossica misit Szovitz ...*» (*H*).

Lappula L.

1. *L. heterocarpa* Klokov et Artemcz. 1952, Ботан. журн. АН УРСР, 9, 3: 81; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 167, про syn. *L. semicincta* (Steven) Popov ex Dobrosz., sine auct. comb.

Тип: «УРСР, Кам'янець-Подільська обл. УРСР, Кам'янець-Подільський р-н, с. Цибулівка. Лівий берег р. Смотрича, 13.06.1949, зібрала Г. Кузнецова» (*KW*, голотип).

Lycopsis L.

1. *L. orientalis* L., 1753, Sp. Pl.: 139; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 151.

Тип: «in Oriente» (окр. Симферополя и Судака) (*LINN*).

2. *L. taurica* Ledeb., 1820, Beitr. Naturk. (Dorpat), 1: 64; Доброчаєва, 1957, Фл. УРСР, 8: 433, про syn. *Nonea taurica* (Ledeb.) Ledeb.; вона ж, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 153, про syn. *N. taurica* (Ledeb.) Ledeb.

Тип: «prope Karassubasar» (*LE*).

Lithospermum L.

1. *L. czernjaevii* Klokov et Desj.-Shost. 1936, Тр. Ин-ту ботан. Харк. ун-ту, 1: 75; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 125, про syn. *Buglossoides czernjaevii* (Klokov) Czerep.

Тип: «Харьков. Мерефа. Большой бор. Местами обильно по опушке и прореженным местам, 15.05.1927, М. Klokov» (*CWU*, голотип).

2. *L. strigosum* M. Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 121; Доброчаєва, 1957, Фл. УРСР, 8: 346, про syn. *L. apulum* (L.) Vahl.

Тип: «... in Tauria maxime meridionali circa Kuru-Ufen ...» (*LE*).

Myosotis L.

1. *M. barbata* M. Bieb. 1808, Fl. Taur.-Cauc., 1: 121; Доброчаєва, 1957, Фл. УРСР, 8: 491, pro syn. *Lappula barbata* (M. Bieb.) Guerke; вона ж, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 169, pro syn. *L. barbata* (M. Bieb.) Guerke.

Тип: «... in Tauriae montibus calcareis circa Karassubasar et ad Caucasum, ... circa oppidum Mosdok...» (LE).

Примітка. В «Каталогі типових образців судистих рослин гербарія Московського університету (MW)» зазначено, що там зберігається ізолектотип (Herb. Trin. N 6159).

2. *M. litoralis* Steven ex M. Bieb. 1819, Fl. Taur.-Cauc., 3: 118; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 160.

Тип: «... in littore arenoso ponti euxini per Tauriam maxime meridionalem» (LE).

Примітка. В «Каталогі типових образців судистих рослин гербарія Московського університету (MW)» зазначено, що там зберігається ізолектотип (Herb. Trin. N 6167).

3. *Myosotis lithuanica* (Schmalh.) Besser ex Dobroc. 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 160; Besser, in herb. — *M. palustris* Lam. var. *lithuanica* Schmalh. 1897, Фл. Ср. и Юж. Рос., 2: 234.

Тип: «circa Poczajow» (KW, лектотип).

Примітка. Вид виділений В. Бессером, але без опису. І. Шмальгаузен (І. с.) описав його як різновидність: *M. palustris* Lam. var. *lithuanica* Schmalh., базуючись на зразках В. Бессера з Почаєва, які він цитує першими, а також на власних зборах з околу Києва та зборах Й. Пачоського з Жлобина Могильовської губ.

4. *M. ludomilae* Zaverucha, 1962, Укр. ботан. журн., 19, 5: 50; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 161, pro syn. *M. popovii* Dobroc.

Тип: «Тернопільська обл., Кременецький р-н, околиці с. Жолоби, гора Страхова, на сарматських пісках, змішаних з уламками вапняку, 20.05.1960, Б.В. Заверуха» (KW, голотип).

5. *M. nemorosa* Besser, 1809, Prim. Fl. Galic.: 142; Besser, 1822, Enum. Pl. Volhyn.: 52; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 160.

Тип: «Volhynia» (KW, лектотип).

6. *M. pineticola* Klokov & Desj.-Shost. 1941, Уч. зап. Ін-ту ботан. ХДУ, 22: 147; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 161, pro syn. *M. ucrainica* Czern.

Тип: «Харьковская обл., Мересьянское л-во, Сосновый бор. 15.06.1966. М.И. Котов, О.П. Мринский» (KW, неотип).

Примітка. Типовий екземпляр, який цитують автори виду «УССР. Окр. г. Мерезы Харьковской обл., в «Большом бору» на пониженном сыроватом месте. 24.06.1940 (fr. fl.), М.В. Клоков, В.В. Азеев», що зберігався в Харкові, загублено, тому обрано неотип з locus classicus.

7. *M. popovii* Dobroc., 1957, Фл. УРСР, 8: 527, рис. 94; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 161.

Тип: «Ворошиловградская обл., Меловский р-н, заповедник «Стрелецкая степь». Плато. 13.05.1955, Сарычева» (KW, голотип).

8. *M. ucrainica* Czern. 1845, Bull. Soc. Nat. Moscou, 18, 3: 133, «ucranica»; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 161.

Тип: «За Валкиным лесом. Circa Charcoviam, Junior a. 08.05.1851, ... fructifer 28.05.1851, legit Auctor» [Ex herbario V. Czernaewi] (KW, лектотип).

Nonea L.

1. *N. rossica* Steven, 1851, Bull. Soc. Nat. Moscou, 24, 1: 572; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 152.

Тип: «e gub. Charkov, Kursk, Catherinoslav et Cherson» (H).

2. *N. pulchella* Pasz. 1889, Зап. Киев. о-ва естествоиспытат., 10, 2: 429; Попов, 1953, Фл. СССР, 19: 336; Доброчаєва, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 153, pro syn. *N. pallens* Petrovic.

Тип: «In lapidosis calcareis et in locis subarenosis ad Borysthenem inferiorem prope Kaszkarowka ...» (Гербарій Херсонського краєзнавчого музею, KHER).

Onosma L.

1. *O. bifrons* Steven ex DC. 1846, Prodr., 10: 65; Попов, 1953, Фл. СССР, 19: 194, pro syn. *O. polyphylla* Ledeb.

Тип: «Tauriae (cl. Godet)» (G ?).

2. *O. borysthena* Klokov, 1953, Ботан. мат-лы (Ленинград), 15: 243 («borysthenicum»); Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 130. — *O. arenaria* auct. fl. ucr., non Waldst. & Kit.

Тип: «Миколаївська (Херсонська) об-сть, Цюрупинський р-н, с. Пролетарське. На пісках Нижнього Дніпра, 06.08.1937, Липа О.Л., Барбарич А.І.» (KW, голотип).

3. *O. granitcola* Klokov, 1953, Ботан. мат-лы (Ленинград), 15: 246; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 130.

Тип: «Укр. РСР, Одеська область, Богданівський радгосп. На степових схилах, 23.07.1950, Ф. Гринь» (KW, голотип).

4. *O. polychroma* Klokov ex Pоров, 1951, Ботан. мат-лы (Ленинград), 14: 301, in clavi («polychromum»); Клоков, 1950, Визн. росл. УРСР: 364, descr. ucr., він же, 1953, Ботан. мат-лы (Ленинград), 15: 234, descr. fus. iter.; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 131.

Тип: «Небольшой под в конце заповедного участка. По окраине пода. Аскания-Нова. 20.05.1924, А. Окснер» (KW, голотип).

5. *O. polyphylla* Ledeb. 1820, Beitr. Naturk. (Dorpat), 1: 72 («polyphyllum»); Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 129.

Тип: «in Tauriae meridionalis rupestribus, praesertium calcareis» (LE).

6. *O. pseudotinctoria* Klokov, 1953, Ботан. мат-лы (Ленинград), 15: 240 («pseudotinctorium»); Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 131.

Тип: «Полтавской губернии (Киевская обл.) около Белой Церкви на степях, 1852. Ex herbario Netubsky» (KW, голотип).

7. *O. rigida* Ledeb. 1820, Beitr. Naturk. (Dorpat), 1: 67 («rigidum»); Ledebour, 1821, in Lehmann, Icon. Nov. Scirp., 1: 11; idem, 1847, Fl. Ross., 3: 124; Попова, 1979, Нов. системат. высш. раст., 15: 204; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 131.

Тип: «Tauria inter Gursuf (Jursuf) et Nikitam» (LE, лектотип).

8. *O. subtinctoria* Klokov, 1953, Ботан. мат-лы (Ленинград), 15: 237 («subtinctorium»); Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 131.

Тип: «Артемівськ. Гришинський р. Криворізька с/р. с-г арт. «Червона зірка», цілина. 19.06.1928, А. Олексів» (KW, голотип, ізотип).

9. *O. tanaitica* Klokov, 1949, Ботан. журн. АН УССР, 6, 3: 72 («tanaiticum»); Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 129.

Тип: «Донецька обл., Слов'янський р-н, Святогорськ. На крейдяній горі. 01.08.1934, А.Л. Лура» (KW, голотип, ізотип).

10. *O. taurica* Pall. ex Willd. 1799, Naturf. Freunde Berlin Neue Schr., 2: 212 («tauricum»); Попова, 1979, Нов. системат. высш. раст., 15: 205; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 133.

Тип: «Herb. Willd. N 3367, Pallas» (B, лектотип).

11. *O. tinctoria* M. Bieb. 1800, Beschr. Land Terek: 136 («tinctorium»); Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 130.

Тип: «In Tauriae pascuis circa Kertsch» (LE, лектотип).

Примітка. У літературі, зокрема у «Флоре СССР» (1953, 19, с. 218), наводиться також *Onosma calycina* Steven («calycinum»), назва якого, як виявилось, є омонімом раніше описаного Ю.Л.Е. Аве-Лаллемантом (Ave-Lall. = Lalle.) таксона. Тому, пізніше М. Клоковим і Д. Доброчаєвою його було описано як *O. macrochaeta* Klokov et Dobroc.::

O. macrochaeta Klokov et Dobroc. 1957, Фл. УРСР, 8: 527 («macrochaetum»); Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 130; Черепанов, 1995, Сосуд. раст. Рос. и сопред. госуд.: 238, pro syn. *O. visianii* Clementi. — *O. calycinum* auct., non Steven: Попов, 1953, Фл. СССР, 19: 218.

Тип: «Молдавская ССР, окр. г. Дубоссары, известняковые склоны по р. Днестру, 22.06.1952, М. Котов, Г. Кузнецова» (KW, голотип).

Pulmonaria L.

1. *P. filarszkyana* Jav. 1916, Bot. Kozllem., 15: 52; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 156.

Тип: «In monte Nagy Pietrosz supra vallem Iza, ... supra vallem Bukuiezk» (BP).

Solenanthus Ledeb.

1. *S. biebersteinii* DC. 1846, Prodr., 10: 165; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 177.

Тип: «Pages Kisilkoba et Uluusen (cl. Steven)» (LE, лектотип).

Symphytum L.

1. *S. besseri* Zaverucha, 1962, Укр. ботан. журн., 19, 5: 55; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 141, pro sup. *S. microcalyx* Oriz.

Тип: «Тернопільська обл., Вел.-Дедеркальський р-н, околиці села Цеценівка, дубово-грабовий ліс, 18.05.1960, Б.В. Заверуха» (KW, голотип; LE, ізотип).

2. *S. microcalyx* Oriz, 1839, in Bercht. Oekon-techn. Fl. Bohm., 2, 2: 172; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 141.

Тип: «In Laubwaldern an den Ufern des Dnister bei Czernelica» (PR ?).

3. *S. popovii* Dobroc. 1968, Укр. ботан. журн., 25, 6: 59; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 141.

Тип: «В грабовому лісі біля с. Садики, Теревольнянського р-ну, Тернопільської обл. 02.07.1940, Ф. Гринь» (KW, голотип).

4. *S. tauricum* Willd. 1799, Neue Schrift. Ges. Naturf. Berlin, 2: 120; Доброчаева, 1981, Фл. европ. ч. СССР, 5: 141.

Тип: «... in Taurien» (B).

Автори широко вдячні д-ру біол. наук С. Зиман (Ін-т ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, м. Київ), д-ру біол. наук А. Кузьмичову (Ін-т біології внутрішніх вод ім. І.Д. Папаніна РАН, с. Борок), канд. біол. наук О. Кагалу (Ін-т екології Карпат НАН України, м. Львів), канд. біол. наук В. Виноградовій (Ботанічний ін-т ім. В.І. Комарова РАН, м. С.-Петербург) за допомогу в отриманні протологів деяких видів.

Л.И. Крицкая, Н.М. Федорончук, М.В. Шевера

ТИПИФИКАЦИЯ ВИДОВ СОСУДИСТЫХ РАСТЕНИЙ, ОПИСАННЫХ С УКРАИНЫ:

СЕМЕЙСТВА ONAGRACEAE JUSS., TRAPACEAE DUMORT.,
ASCLEPIADACEAE LINDL., CONVULVULACEAE JUSS., CUSCUTACEAE DUMORT.,
BORAGINACEAE JUSS.

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

Приведен список видов семейств Onagraceae Juss., Trapaceae Dumort., Asclepiadaceae Lindl., Convolvulaceae Juss., Cuscutaceae Dumort., Boraginaceae Juss., описанных с территории Украины. Для каждого вида указана основная синонимика, номенклатурный тип (цитирование протолога или голотипа, лектотипа и/или изотипа, неотипа) и место его хранения.

L.I. Krytzka, M.M. Fedoronchuk, M.V. Shevera

TYPIIFICATION OF SPECIES OF VASCULAR PLANTS DESCRIBED

**FROM UKRAINE: FAMILIES ONAGRACEAE JUSS., TRAPACEAE DUMORT.,
ASCLEPIADACEAE LINDL., CONVULVULACEAE JUSS., CUSCUTACEAE DUMORT.,
BORAGINACEAE JUSS.**

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

The list of species of the families Onagraceae Juss., Trapaceae Dumort., Asclepiadaceae Lindl., Convolvulaceae Juss., Cuscutaceae Dumort., Boraginaceae Juss. described from Ukraine is provided. The following data are presented: basionym; original nomenclatural citation; protolog citation; holotype, lectotype and/or isotype, neotype; herbarium (herbaria) at which the specimen (s) is/are deposited.